

REDACTIONEEL GEDEELTE

IN MEMORIAM

PROF. DR. H. ZWAARDEMAKER CZN.

Het bericht van het overlijden van Prof. Zwaardemaker zal ook de meeste tandartsen niet onbewogen hebben gelaten.

Immers deze Utrechtsche hoogleeraar was voor den tandheelkundigen student sinds jaar en dag geen onbekende. Als docent en als examiner heeft het overgrootste deel der huidige tandartsen hem leeren kennen en zonder eenigen twijfel, leeren waardeeren.

Zijn heengaan is — ondanks zijn drie en zeventigjarigen leeftijd — een zwaar verlies voor de Nederlandsche wetenschap, omdat hij tot het laatst heeft gewerkt en dit werk als steeds in hooge mate de aandacht is blijven trekken.

Het is hier niet de plaats, noch heeft schrijver dezès de bevoegdheid, over dien arbeid te spreken; dat hij over het geheele gebied der physiologie baanbrekend is geweest mag voor iederen lezer bekend worden verondersteld.

In de tandheelkunde zal zijn naam blijven voortleven, vooral als de voorzitter van de Staatscommissie voor meer dan 25 jaren door Minister Kuiper benoemd om rapport uit te brengen over het Tandheelkundig Onderwijs en voorstellen te doen tot reorganisatie, welk rapport geleid heeft tot de Wetswijziging van 1913, zij het dan ook dat het voorstel der Commissie (verplicht candidaat-arts examen) noch door den toenmaligen Minister (Mr. Th. Heemskerk) noch door het Parlement is aanvaard.

De belangstelling in het Tandheelkundig Onderwijs is bij dezen hoogleeraar sindsdien onverzwakt blijven bestaan en

bij verschillende gelegenheden heeft hij daarvan blijk gegeven.

Voor den tandheerkundigen student was hij — als voor iedereen — de hulpvaardige docent en de ondergeteekende herinnert zich bijv. hoe hij als jong student met een collega op het practicum van Prof. Zwaardemaker niet alleen gaarne werd toegelaten, maar ook hoe deze, ondanks zijn zoo bezetten tijd en zijn veel te geringe laboratorium ruimte, zich moeite gaf om proeven te laten doen, die speciaal onze belangstelling moesten opwekken, ook al namen de daarvoor benoodigde toestellen in de kleine vertrekken een enorme plaats in beslag.

Hij herinnert zich ook de moeite, die deze examinerator zich gaf om in de destijds bestaande examenstrubbelingen, bemiddelend tusschen beide te komen en hoe hij zelfs een St. Nicolaasavond zich beschikbaar stelde tot het ontvangen van eenige studenten, die op zijn advies prijs stelden.

En zoo zal voor iedereen, die het voorrecht heeft gehad met Prof. Zwaardemaker in aanraking te zijn gekomen, niet alleen de herinnering blijven aan den geleerde van internationale vermaardheid, maar niet minder aan den beminnelijken en hulpvaardigen mensch, die gedurende drie en dertig jaren een sieraad is geweest van de Utrechtsche Academie!

CH. F. L. NORD.

HET UTRECHTSCH E INSTITUUT

Op het gebouw dat dienen moet voor de opleiding der tandartsen, rust naar het schijnt, geen zegen.

Toen men van de Neude naar de Wittevrouwenstraat verhuisde, wegens gebrek aan ruimte, bleek het nieuwe gebouw al zeer spoedig te klein en het heeft jaren geduurd alvorens eindelijk besloten werd tot den bouw van Payenborch.

Men weet dat toen de lijdensgeschiedenis zich herhaalde, ook dit Instituut bleek niet te voldoen aan de eischen en weer duurde het lange jaren, alvorens via tal van hulpgebouwen eindelijk werd overgegaan tot het stichten van het groote gebouw aan den Jutphaasscheweg, dat onmiddellijk al weer . . . te klein bleek!

De laatste dagen heeft men in de couranten kunnen lezen, dat behalve een ondragelijke temperatuur, die het werken in sommige zalen onmogelijk maakt, ook het aantal eerste jaars studenten zoo groot is, dat men de 115 nieuwelingen heeft geplaatst en de 48, die dat jaar voor de tweede maal moeten doorloopen, „voorloopig” *voor drie maanden naar huis heeft gestuurd!*

Naar het schijnt zijn thans verschillende papa's heel erg boos geworden en loopen zij met het plan rond (wie kan zich er over verwonderen?) een Vereeniging te stichten van „gedupeerde ouders van gedupeerde studenten” om straks bij Minister en Kamer te protesteeren tegen dezen inbreuk op de rechten der collegegeld betalende studenten (lees: ouders!).

„Is er niet elders in de stad Utrecht” — zoo schrijft het U. D. — „een ledigstaand pand tijdelijk in te richten voor de

gewone voortzetting van het onderwijs aan *alle* studenten en is het inderdaad onafwijsbaar noodzakelijk een kleine 50 studenten kalmweg voor drie maanden weg te sturen — omdat er geen plaats is?”

Wij kunnen niet nalaten hier onzerzijds een paar kantteekeningen te maken, omdat het eenerzijds alleszins begrijpelijk is, dat men zich bij dezen toestand niet gereedelijk neerlegt, maar het anderzijds ons inziens oneindig veel ellende zal meebrengen, wanneer men de fouten van het verleden zou gaan herhalen.

Dat de ventilatie in het nieuwe gebouw onvoldoende was, is een inconvenient dat te betreuren viel, maar van zeer tijdelijken aard scheen. Dat men echter drie vacantiemaanden benut om de noodzakelijke veranderingen aan te brengen en eerst in October ontdekt, dat het nog evenmin deugt als vroeger, is een bijkomstigheid die wel heel zonderling aandoet en de vraag doet rijzen of de betrokken dienst met voldoende kennis van zaken en verantwoordelijkheidsgevoel is te werk gegaan.

Intusschen, dit alles moge momenteel onaangenaam zijn, aangenomen mag echter worden, dat — hoe dan ook — in afzienbaren tijd dit euvel zal worden verholpen, al zal zoo langzamerhand op deze wijze, „het economische” van dit nieuwe bouwsysteem wel niet zoo heel erg economisch meer blijken te zijn!

Veel ernstiger is echter het feit van het tekort aan plaatsruimte en van veel meer belang de wijze waarop men deze puzzle zal trachten op te lossen.

Het wil ons voorkomen, dat het *juist* gezien is geweest, dat men dit nieuwe gebouw niet grooter heeft gemaakt dan het nu reeds is en het mag wel eens gezegd worden, dat een nog grooter Instituut wel plaats had kunnen bieden aan meer studenten, maar een volkomen mislukking zou geworden zijn voor het onderwijs.

Immers hoe zouden de docenten, die reeds bij *dit* aantal,

zonder twijfel overbelast zijn, een nog grooter getal studenten hebben kunnen „verwerken”?

Vermeerdering van assistenten zou hier alleen niet kunnen baten, men zou dan ook het aantal leiders der afdeelingen moeten uitbreiden.

En ook de leek zal kunnen begrijpen dat er dan van de zoo noodzakelijke eenheid in het onderwijs heelemaal niets meer terecht zou komen, geheel afgescheiden nog van de tallooze praktische moeilijkheden, die dan zouden moeten worden overwonnen.

Wat dus te denken van de naieve vraag of er niet elders in Utrecht een gebouw is te krijgen om de 50 teruggezonden studenten onder te brengen?

Zouden de docenten „eventjes” van den Jutphaasscheweg naar dat gebouw moeten trekken, om tusschen de bedrijven door deze vijftig ook nog het noodige onderwijs te verschaffen?

Gelooft men dat het zoiets is, als: een klas meer, dus een lokaal meer een een onderwijzer meer?

Wij hopen van harte, dat men in Utrecht ditmaal een krachtig non-possumus zal laten hooren en deze taak uit hoofde van onuitvoerbaarheid eens vooral zal weigeren.

Het steeds stijgende aantal tandheelkundige studenten is op dèze manier niet aan een behoorlijke opleiding te helpen.

Het wil ons voorkomen dat het logischer ware geweest de vijftig, die op grond van hun eerste jaar reeds verkregen rechten hadden, toe te laten en af te wijzen de vijftig, die zich het laatst gemeld hadden.

Het is dan de zaak der Regeering om voor hen een oplossing te vinden, terwijl thans de bewuste vijftig zich o.i. terecht op „verkregen rechten” kunnen beroepen.

Ware dit geschied, of geschiedt het alsnog, dan is het duidelijk dat en voor de om plaatsruimte afgewezenen en voor hen die zonder twijfel in volgende jaren hetzelfde zouden ondervinden, naar middelen moet worden gezocht om hen te helpen.

Die hulp zal ons inziens slechts op ééne wijze gegeven kunnen worden en dat is, de gelegenheid voor de tandheelkundige studie openstellen aan een tweede Universiteit, *voordat het onderwijs te Utrecht ook in de hoogere jaren volkomen vastloopt!*

Wie zich even in wil denken wat er noodig is, om straks aan 300 à 400 studenten dagelijks voldoende patiëntenmateriaal te verschaffen, zal moeten inzien dat Utrecht niet bij machte zal zijn dit materiaal op te leveren, waarbij nog komt, dat in de naaste toekomst door betere mondhygiëne en meerdere hulp in de fondsen, schooltandheelkunde etc. dit aantal verhoudingsgewijze bovendien nog sterk zal afnemen.

Voordat men dus — vermoedelijk voor veel geld — veranderingen gaat aanbrengen, die het vraagstuk zelf niet nader tot een oplossing kunnen brengen en het Nederlandsche tandheelkundig onderwijs allerminst zullen kunnen verbeteren, is het noodig dit vraagstuk in zijn juiste proporties te zien, waarbij men onverbiddelijk tot de conclusie zal moeten komen, dat de tijd voorbij is, dat Utrecht alléén voldoende was om den stroom der tandheelkundige studenten op te vangen en dat een tweede Universiteit voor dat doel zal dienen te worden opengesteld!

REDACTIE.